

Mirzo Ulug'bek nomidagi Samarqand Davlat Arxitektura–Qurilish Instituti

“Geotexnika va AY” Kafedrası

“ Kurulish” Fakulteti

Diplom loyihasining

TUS'HNTIRIS'H HAT

Mavzu: A–378 Samarqand–Qarshi yo'lining 18–19kmni qurilish
loyixasi

Kafedra mudiri: dos. A Madatov

Rahbar: . Eshanxajay

Btiruvchi: 402–Ay va A

Talabasi : Baxriddinov F

Samarqand–2014

Mundarija

1. Kirish	1
2. Iqlim va muxandis -geologik sharoitlar	5
Qurilish hududidagi mavjud holat taxlili.	10
3. Loyihalanayotgan ko'prik inoyetrushriyasi	19
tayanchining hisobi	
4. Qurilishini tashkil qilish	27
5. Mehnat va atrof muhit	39
6. Umumiy xulosalar	54
7. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.	62

Kirish

Kirish

Mustaqillik yillarida shu jumladan oxirgi yillarda Respublikamizda transport qurilishiga alohida e'tibor qaratilyapti. Masalan: "Toshkent-Samarqand temir yo'l liniyasida yuqori tezlikdagi yo'lovchi poyezdlari harakatini tashkil etish" loyihasi asosida bir necha sun'iy inshootlar qurilishda. Jumladan, mazkur yo'lning "Yangiyer Dashtobod" uchaskasida 39 ta suv o'tkazgich qurilmasi, bitta tunnel 88 metr va 110 metr uzunlikdagi 2-ta metall ko'priklar barpo etildi. Shuningdek

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning 2011-yilning asosiy yakunlari va 2012 yilda.

O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishlarida bag'ishlangan 2012 yil 20 yanvardagi Vazirlar Mahkamasining majlisidagi ma'ruzasi.

2012 yilda eng muhim ustuvor vazifalardan biri transport va muhandislik kommunikasiya infrotuzilmasini jadal rivojlantirish ta'minlashdan iborat bo'lib qoldi.

Transport kommunikatsiyalari tarmoqlarining inson ? kam bilan ta'minlaydigan hayotbaxsh tomirlarga uxshatilishi bejiz yemas albatta.

Vugungi kunda yuksak taraqqiy topgan zamonaviy mamlakati iqtisodiy rivojini shaxarlar va aholi punktlarining hayotiy faoliyatini ta'minlaydigan magistral kommunikatsiyalarining keng tarmog'ini tasavur etib bo'lmaydi.

Barchamiz avvalo viloyat va hududiy tuzilmalar tahbarlari transport va kommunikatsiya birinchi navbatda yil qurilishi sohasi shuningdek, ijtimoiy obodonlashtirish ishlari ko'p mehnat talab etadigan va ayni vaqtda yaxshi haq to'lanadigan aholisi ish bilan ta'minlash imkoni doimo yodimizda tutishimiz zarur. Shu nuqtai nazardan qaraganda mamlakatning barcha hududlarini ishonchli ravishda bog'laydigan, mintaqaviy va

jaxon qarorlariga chiqishni ta'minlaydigan o'zbek milliy avtomagistrali chekonstruksiya qilish loyihalarini jadal amalga oshirish biz uchun muhim jamiyatga ega.

Shu maqsadda 2012 yilda 517 kilometrlik avtomobil yo'llari, ikkita yirik transport bog'lanmasi 544 pog'on-metr ko'prik va yo'l o'tkazgichlarni qurish hamda rekonstruksiya qilish mo'ljallanmoqda. Buning uchun Respublika yil jamg'armasiga 360 tillion AQSh dollaridan ortiq qiymatdagi o'tgan yilga nisbatan 2,5 % ko'p mablag' yo'naltirish rejalashtirilmoqda.

O'zbek milliy avtomasist-rolini modirnazatsiya qilish nafaqat mamlakatimiz, balki butun markaziy osiyo taraqqiyot banki, islom taraqqiyot banki, Arab muofiqlashtirish guruxi moliya tuzilmalari ishtirok etmoqda.

Mazkur tashkilotlar tomonidan 742 kmlik avtomobil yo'llarini qurish va rekonstruksiya qilish yil qurilishi bo'yicha zamonaviy texnika sotib olish uchun s milliard 400 dollardan yaqin imtiyozli kriditlar ajratildi.

Faqat 2012 yilning o'zida ushbu maqsadlar uchun 109 million dollar miqdoridagi mablag'ni o'zlashtirish 165 klometr sementbeton qoplamasi yo'llarini foydalanishga topshirish jumladan kichik dovoni orqali o'tadigan yo'lni rekonstruksiya qilish mo'ljallanmoqda.

"O'z avto yo'l" davlat aksiyadorlik kompaniyasi, Respublika yo'l jamg'armasi, Qaraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari ajratilayotgan mablag'larni samarali o'zlashtirish hamda avtomobil yo'llari qurish, rekonstruksiya qilish va ta'mirlash yuzasidan belgilangan ko'rsatgichlarni so'zsiz bajarish bo'yicha amaliy choralar ko'rish vazifasini topshiriladi.

Hozirgi vaqtda O'zbekiston Respublikasida transport va kommunikatsiyalar rivojlanishini ta'minlovchi yangi loyihalar amalga oshirilayapti. Prezident Islom Karimov xabarligida mamlakatimizda transport va kommunikasion tarmoq rivojiga alohida e'tibor qaratilgan. O'tgan yillarda magistral yo'llar qurilishi, chetel mamlakatlarini bilan transport aloqalarini yaxshilash, yo'l xo'jaligiga yangi texnika va texnologiyalarini joriy etish. hozirgi kun talablariga javob beradigan mutaxassislar tayyorlash va ularning malakasini oshirish kabi keng mashtabli ishlar amalga oshirilayapti.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 22-aprel 2009-yildagi qarori bilan 5-yillik dastur tasdiqlangan.

Ushbu dasturni bajarilishi bo'yicha "O'z avto yo'l" DAK korxonalari va tashkilotlari tomonidan 2009-yilda O'zbek milliy avtomagistrali va tartibiga kiruvchi yetti kilometrlik xalqaro va davlat ahamiyatiga avtomobil yo'llarida asfaltabeton qoplamalari, s 34 km 1-darajali avtoyo'lida va yer ko'tarmalari qurish bo'yicha ishlar bajarildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28 oktyabr 2009 yildagi karoriga binoan 284 km shu jumladan Uzbek milliy avtomagistrali obyektlaridagi 269 km avtomobil yullarida kuryat shva rekonstruksiya ishlari bajarish rejalashtirilgan bulib, ulardan s 74 km avtomobil yullari kurish shu jumladan uzbek milliy avtomagistrali tarkibiga kiruvchi s 59 km magistral yullari «Uz avto yul» DAK korxonalari tomonidan amalga oshirilishi lozim 20 s 0-yilda dasturni bajarish asosida kompaniya tomonidan 253 km avtomobil yullari rekonstruksiya kilishdi va ekspluatatsiyaga topshirishdi.

Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 22-aprel 2009 yildagi qarori Bilan tasdiqlangan. 5-yillik dasturiga kushimcha

xolda 28-dekabr 2010-yil № 1446 karori Bilan 2015-yilgacha bulgan 5-yillik dastur dastiklangan.

Bu muxim dastur nafakat Respublika barcha rayonlari Bilan ishonchli avtotransport alokasini ta'minlovchi Uzbek milliy avtomagistralini rivojlantirish va 4-tasmali sementabeton va asfaltbeton koplamali avtomobil yullarini kurishni shuningdek, temiryul xavo transfortining rivojlanishi Bilan yagona komunikatsion turkumning xosil bulishini ta'minlaydi.

Bu dasturning bajarilishini ta'minlash uchun 2011-yilda umumiy uzunligi 302 km bulgan avtomobil yullarining kurilish va rekonstruksiya kilishini tayinlangan, bulib shu jumladan, 125 km uzunlikdagi asfaltbeton koplamasi va 175 km uzunlikdagi sementbeton koplamasi avtomobil yullari kurilishi boshlangan. Jumladan 2011-2015-yilgacha muljallangan maksadli dasturga Uzbek milliy avtomagistrali tarkibidagi avtomobil yullarini kuri shva rekonstruksiya kilish ishlari kiritilgan bulib, 5-yil davomida xalkaro normalar va zamonaviy talablar asosida umumiy uzunligi 2306 km shu jumladan 14 s 0 km 4-tasmali shulardan 474 km sementbeton koplamasi, 648 km asfaltbeton koplamasi, va 28 km 2-tasmali asfaltbeton koplamali. Magistral avtomobil yullarini Yangi kurilish amalga oshiriladi. Bu magistral avtomobil yullari tarkibida 1910 PM kupriklar va yul utkazgichlar 7-joyda transfort kesishuvlari komplekslari tiklanadi. Masalan: Beyneu, Kungrod, Buxoro, Navoiy, Samarkand, Toshkent, Andijon yunalishda s 008 km uzunlikdagi avtomobil yullari kurishlishi va rekonstruksiyasi s 6,5 km buxoro magistralini aylanib utuvchi ikki yul va A-380 avtoyulining Taliton, Xarorasp, Turtkul, Ellikkalla, Beruniy, Amudaryo, Karvuzok, Nukus, Xujaysi Konlekul va Kungirok tumanlari xususidan ikki transport respublikasiga ega magistral yuldagi 228-765, 772-776, 785-1204, yoki 228-628, km 400

km uzunlikdagi sementabetonli 628–765, 772–776, 785–876 km dagi 222 km uzunlikdagi 4–tasmali asfaltabeton koplama 916–124 kilometrlardagi 288 km uzunlikdagi asfaltabeton koplama 2–tasmali avtoyul kurilish, Kungirod, Beynou temir yulining 935 km dagi 100 PM uzunlikdagi yul utkazgich kurilishi va yukning 691, 737, 756 787 km dagi 222 m uzunlikdagi yul utkazgich rekonstruksiya amalga oshiriladi. 2012–yilda 4 p 161 «Uzgench–chosh–Beruniy» kurilayotgan avtomobil yulining Amudaryo bilan kesishuvda 680 PM Uzunlikdagi kuprik kurilishi tugallanib ekspluatatsiyaga topshiriladi. Shuningdek 2012–yilda A–380 «Guzor–Buxoro–Nukus–Benou» avtoyulidan Amudaryo ustiga kurilgan kuprikgacha bulgan Beruniy rayonidagi 16 km uzunlikdagi avtomobil yuli kurilishi yakunlanib, ekspluatatsiyaga topshiriladi.

Uzbek milliy avtomagistrali tarkibiga kiruvchi jami 896 km shu jumladan Beynou–Kungirod –Buxoro–Navoiy–Samarkand–Toshkent–Andijon yunalishida 548 km , Buxoro– Karshi–Guzor– Termiz yunalishida – 256 km Samarkand –Guzor yunalishda 33 km avtomobil yullarining koplamalari va geometrik parametrlari transport ukiga tushuvchi me'yoriy yuk birligi 10 tonadan 13–tonalik me'yoriy yuk birligiga utkaziladi.

2012 yil 20 yanvarda bulib utgan joriy yilning 1 chorasida Respublikani ijtimoiy–iktisodiy rivojlantirish yakunlari va Uzbekiston Respublikasi prezidenti Islom Karimov tomonidan shu yil 19 yanvarda Respublika xukumatining majlisida belgilab berilgan 2012 yilda mamlakmtni ijtimoiy–iktisodiy rivojlantirish dasturining eng muxim ustuvor vazifalari amalga oshirilishini suzsiz bajarilishini ta'minlashda doir chora–tadbirlar ishlab chikishiga bagishlangan. Uzbekiston Respublikasi vazirlar Maxkamasining majlisida transport va muxandislik

kommunikasiya tuzilmasini jadal rivojlantirish xar tomonlama va chukur taxlil kilindi.

Umumiy foydalanishdagi avtomobil yullarini birinchi navbatda Uzbekiston milliy avtomagistrlari uchastkalarida kurish va ta'mirlash ishlarini jadallashtirish shuningdek ularning sifati ustidan nazoratni kuchaytirish buyicha chora-tadbirlar kurish masalalari alo=ida ta'kidlandi.

Uzbekiston Respublikasi Prezidenti Avtomobil-yullari tugrisidagi karorlari.

Bundan necha yuz yillar avval xalklarni bir-biri bilan boglangan karvon yullari bugun magistral yullarga aylandi. Shunday yullardan biri Buyuk ipak yulidir magribu, mashrikni boglangan xalklar tarixi va tarakkiyoti bulgan Buyuk ipak yuli dunyoga mashxur Buxoro, Samarkand, Kukon va Ush shaxarlari orkali Kashkardan utib yunalishini davom etirgan.

Bu yunalish Yevropa kitasini Osiyoning oklan sarxadlari mikyosida oltin kamar vazifasini bajaruvchi muxim arteriya xisoblanadi. Xozirda esa «Transkontonental yunalish» deb nom olgan. Prezidentimizning tashabbusi Bilan «Buyuk ipak yulini tiklash tugrisidagi konun kabul kilinishdan, transport yulagi buyicha xalkaro anjumanlarda katnashib, shartnomalar, bitimlar tuzilishi ayniksa «Yevropa-Kavkaz-Osiyo» transport yulagi (TRASEKA)ni rivojlantirish buyicha olib borilayotgan ishlardan maksad jaxon bozoriga chikish va Uzbekistonning rivojida rivoj kushishdir.

Uzbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov avtomobil yullarini rivojlanishiga katta axamiyat berishlari tufayli «Avtomobil yullari tugrisidagi» konun 2-oktyabr 2007 № URK – 117 da kayta kurib chikildi. Ushbu konunda avtomobil yullarini loyixalash kurish, rekonstruksiya kilish va ulardan foydalanish buyicha 30-ta moda keltirilgan. Unda idoralar va

korxonalarga karashli avtomobil yullari birgalikda xanjalik avtomobil yullari deb ataladigan buldi xamda shaxar va boshka axolii punklari tashrifi kushilgan.

Respublikamiz buyicha barcha turdagi transfortlarda tashlayotgan yuluvchilarning 96,6 % yuklarni esa 88,3 % aynan avtomobil transforti xissasiga tugri keladi. Demak, mamlakatimizda bu transport vositasiga talab katta, yul tarmogining umumiy uzunligi Respublika buyicha 184000 km ga yakin.

Uzbekiston Respublikasi umum foydalanuvdagi avtomobil yullari Uzavtoyul DAK buyicha umumiy uzunligi 42530 km, shundan xalkaro 3626 km, davlat 16909 km, viloyat 11668 km va maxalliy axamiyatdagi 10327 km ga ega.

Keyingi 2005–2010–yillar ichida Uzbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov va Vazirlar Maxkamasi tomonidan chikarilgan karorlar, farmonlar, farmoyishlar, buyruklar avtomobil yullarini yanada yaxshilashni maksad kilib kuygan.

Buning uchun Prezidentimizning 2006–yil 3–martdagi PK–299 sonli karori, 2006–yil 20–dekabrdagi 25–10 dagi PK 409–sonli karori, 2006–yil, 14.11 dagi PK–511–sonli karori, 2006–yil PK 535–sonli karori, 2005–yil 30–sentyabrdagi R–2338 rakamli farmoni, 2006–yil 1–noyabrdagi № 226–sonli Vazirlar Maxkamasining karori 2005–yil, 12–avgustdagi 194–sonli karori, 2009–yil, 22–apreldagi PK 1103–sonli karori 2009–yil 20–iyuldagi PK 1164–sonli karori 2009–yil 22–oktyabrdagi № 277–sonli Vazirlar maxkamasini karori 2010–yil 27.01 dagi Vazirlar Maxkamasini majlislarida kurildi.

Yukorida Uzbekiston Respublikasi Prezident iva Vazirlar Maxkamasi tomonidan keyingi 2006–2010–yillardagi karor va

farmoyishlarda kutarilgan masalalar buyicha kurilgan chora-tadbirlar:

«Uzavtoyul» DAKni tashkiliy tuzilmasini takomillashtirish buyicha uzgartirishlar kilindi. «2007–2010–yillarda umum foydalanuvdagi yullarni kurilishni rivojlantirish chora-tadbirlari» karoriga kura «Uzavtoyul» DAK tomonidan kurilishni rivojlantirish, konsepsiyasini amalga oshirish buyicha kuyidagilarni xisobga olgan xolda, yullarni xozirgi xolatini va transport vositalari xarakatini usib borish jadalligini aniklash.

Yevro Osiyo xalkaro transport bozori tizimida munosib katnashishchi bulish uchun kuyidagi yunalishlar tartibga kiradigan yullarni boskichma-boskich kuri shva kayta ta'minlash, ya'ni MDX va Yevropa mamlakatlariga chikishni ta'minlaydigan «Guzor–Buxoro–Nukus–Kungirot–Beynov», «Olmaota–Bishket–Toshkent–Termiz» va «Navoiy–Uchkuduk» va Kora klingiz partiyalariga chikishni ta'minlaydigan. «Samarkand–Navoiy–Buxoro–Orol» yullari.

Konsepsiyadagi masalalarni bajarishda 679 km avtomobil yullarini, shu jumladan 489 km xalkaro transport marshrutlari tarkibiga kiradigan yullar va 190 km davlat axamiyatiga ega yullarni kuri shva kayta ta'mirlash I-saifadagi yullarni 557 km ga, kupriklar va yul utkazgichlarning umumiy uzunligini 2743 km ga uzaytirish, shuning dek Respublika ichidagi yuk va yulovchi tashishni 60–70 % ga oshirish va xalkaro tranzit yuk mashinalarni urtacha 45–55 % ga shu jumladan «Kungirot–Beynov» yunalishda 2,5–3,0 baravar kupaytirishni ta'minlash imkonini berdi.

Avtomobil yullarini, avvalo xalkaro va davlat axamiyatiga ega yullarning transport eksplutatsiya sifatlarini xalkaro me'yorlar va standartlar talabalari darajasiga kutarish, yuklar va yulovchilarni tashishning barcha yunalishlari buyicha

rakobatbardosh tranzitni amalga oshirish xamda avariylarni kamaytirish kurilgan Prezidentimiz tomonidan chikarilgan 2009–2014–yillarda Uzbekiston milliy avtomagistralini rekonstruksiya kili shva rivojlantirish chora–tadbirlari tugrisidagi PK 1103 karoriga asosan Uzbekiston milliy avtomagistralini yunalishlarini nom iva unga kiradigan avtomobil yullari buyicha 2009–2014 yillar ishida kuriladigan transport yechimlari kupriklar, yul utkazgichlar va yulni texnik parametrlarini oshirishi xamda 4–polosali sementabeton koplamali yulni uzunligi 400 km, 4–polasali asfaltabeton koplamali yulni uzunligi 883 km 2–polosali asfaltabeton yuli 288 km ga, shuningdek kuprik va yul utkazgichni kuri shva rekonstruksiya kilish 1488 PM xamda 7 ta transport razverkani kurish rejalashtirilgan.

27–yanvar 2010–yilda Uzbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasini majlisi bulib, xalkaro jamiyatdagi «Toshkent – Ush» yulini 116–214km ni xolatini yaxshilash masalasiga oid kuriladigan chora–tadbirlarni kurish, chunki temir yul transporti buyicha tashiladigan yukni 4.0 mlion tn. si «Tokent–Ush» avtomobil yulini «Kamchik» dovoniga yunaltirilishi buldi.

Uzbekiston xududlaridan 22 % dan ortik togli tumanlardan iborat. Togli yerlarning murakkab ? avtomobilni xafsizlik xarakati va ishlash tartibiga ta’sir kiladi. Tezlikka va xafvsiz xarakatga tandagi kichik radiusli va egri va kata buylama kiyaliklari ta’sir etadi. Uzbekistondagi togli yerlardan utadigan tog yullari 3%ni tashkil etadi.

Togli yullarda davonli kismlari bulgan avtomobil yuli A–373 «Toshkent – Ush» 186–212 km bulaklari «Kamchik» davon avtomobil yuli, M–39 «Olmaota–Toshkent–Bishkek–Termiz» 1120–115–45 km bulagi, «Taxtakaracha» davoni 1302–1320

km bulagi «Okrabot» davon yullari davlatimizni asoosiy iktisodiy arteriyasidir.

Avtomobil yuli A-373 «Toshkent Ush»ning «Kamchik» dovonidan 16,2 milon tn. xajmdagi yuklarni tashish, shuningdek bu bulaklarda 2009 yil boshida xarakat jadalligi yukori bulgan vaktida esa 18250 avtomobil / sut bulishi kurilgan

«Uzavtoyul» DAK tomonidanUzbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov 2007-2008-2009 yilda yukorida keltirilgan konunlarni, farmoyishlari, karorlari amalda bajarilmokda.

Prezidentimizni chikargan 26.12.10 yildagi farmoyishlarda avtomobil magistral yullarini sifatini yaxshilash va kayta kurilishni tezlashtirish keltirilgan.

«Kamchik avtoyul» korxonasi buyicha bajariladigan saklash va ta'mirlash ishlarini xajmi belgilandi, shuningdek 2010 yilning 1-yarim yilligida korxonani yukori malakali injener-texnik xodimlar Bilan ta'minlaydi.

«Kamchik avtoyul» korxonasi buyicha 2010 yilda ishchi va injener texnik xodimlar malakasini oshirish grafigi tuzilib, 83 ta mutaxasislarni ukitadigan joyi vakti, ya'ni Namangandagi ukuv markazi, Toshkent avtomobil yullari instituti kursatilgan va xozirda ish boshlangan.

«Uzavtoyul» DAK buyicha yul xujaliklari uchun kadrlarni tayyorlash va kayta tayyorlash tugrisida 2010 yilda 15 ta turli institutlarda, ukuv markazlarda 122 ta mutaxasislar tayyorlanishi kuzda tutilgan.

2007 yilda umum foydalanuvdagi 42530 km yulning texnik xolati nazorat kilindi va 278.0 km kayta kurildi, 278,8 km Tula ta'mirlandi, 244.0 km yukori toifaga utkazildi. 75.0 PM Yangi kupriklar kurildi, 3-ta kuprik kayta kurildi 757.0 PM suv

utkazgich kuvurlari va 492 PM suv utkazgich kuvurlari uzaytirildi.

Shuningdek yillardan foydalanishni yaxshilash, xavfsiz xarakatni oshirish maksadida 8688-ta yangi yul ? 26486-ta yunaltiruvchi ustunchalar; 31136-ta 44.5 km yul tusiklari, 168,5 km piyodalar yulagi ta'mirlandi; 235-ta aftobuz bekatlari; 483-ta avtobuz bekatlari kurildi.

2007 yilda kurilgan ishlar, asosan M-37, A-373, M-39, A-380 yullar buyicha olib borilib 91629,3 milon sumlik ishlar bajarilib, 2006 yilga nisbatan 275,9% tashkil kilindi. 2008 yilda 59,286 dona Yangi belgilar va eski belgilarnialmashtirish katnov kismini belgilashi, piyodalarning utish joylari, avtobus bekatlarini kurishi va ta'mirlash uchun 381819.0 milon sumlik ish bajarildi, bu 2007 yilga nisbatan , % ga ortik bajariladi. Bu ishlar A-373 ni 216-274 km lar 411-904 va 4 R-148; M-34 ni 104 km; M-39 buyicha xamda A-30, M-34 buyicha Tula va urta ta'mirlash obyektlarida ish bajarilgan.

2009-2014 yillar uchida 23-ta kemping, 28-ta mobel, 75-ta avtomobillarga gaz kuyish stansiyalari, 47-ta avtomobillar kiska vatga tuxtash maydonchalari kuriladi.

Prezidenimiz tomonidan chikarilgan «2009-2014 yillarda Uzbekiston milliy avtomagistralini rekonstruksiya kili shva rivojlantirish chora-tadbirlari tugrisida»gi PK-1103 karoriga asosan Uzbekiston milliy avtomagistralini yunalishlarini nom iva unga kiradigan avtomobil yullari buyicha 2009-2014 yillar ichida kuriladigan transfort yechimlari, kupriklar, yul utkazgichlar va yulni texnik parametrlarini oshirilishi xamda 4-polosali sementabeton koplamali yulni uzunligi 400 km, 4-polosali asfaltabeton koplamali yulini uzunligi 813 km, 2-polosali asfaltabeton yuli 288 km larda etadi.

1488 km bulgan kuprik va yul utkazgichni kuri shva rekonstruksiya kilish xamda 7-ta transfort tugunini kurish rejalashtirilgan.

Keyingi yillarda soxa olimlari Bilan xamkorlikda yul soxasiga tegishli 20 dan ortik me'yoriy xujjatlar, norma va koidalar ishlab chikildi. Yosh tadkikotchilar ilmiy ishlari natijalari me'yoriy xujjatlarda aks ettirildi. Zamonaviy talablarni uzida aks etirgan Ushbu me'yorlar va koidalar respublikamiz uchun jaxon standartlariga mos keluvchi avtomobil yullarini kurish imkonini beradi. Xulosa kilib aytganda, transport kurilish soxasi buyicha olib borilayotgan bu ishlar Respublikamiz Prezidenti tomonidan belgilangan vazifalarni amalga oshirilishga karatilgandir.

Arxitektura qurilish qismi

Respublika markaziy kismida. Shimoliy-sharkdan Korogiston Respublikasi va Sirdaryo viloyati, Janubiy-Garbdan Samarkand, Navoiyviloyatlari, Janubiy-Sharkdan Tojikiston Respublikasi Bilan chegaradosh maydoni 21,1 ming km². Jizzax viloyatida 12-ta kishlok tumani (Arnasoy-Baxmal, Zarbdor, Zabaralov, Zamin, Mirzachul, Paxtakor, Yangiobod, Forish, Gallachol). 7-shaxar (Gagarin, Dashtobod, Dustlik, Jizzax, Marjonbulok, Paxtakor, Gallaorol) 8-shaxarcha va 95 kishlok fukarolar yigini bor.

Relyfi toglik Kir va tekisliklardan iborat. Janubiy kismi Turkiston tizmasining tarmoklari (Molguzor tizmasi) karbini (Nuto) Nurota tizmasining sharkey kismi egallangan Shimoli, Shimoliy-Garbiy va Sharkiy kismi (Mirzochul va Kizilkum chulining Janubiy-Sharkiy) tekislikdan iborat.

Iklimi keskin kontinental yanvarning urtacha tempraturasi 1° dan 4° gacha iyulniki 28°

Tog oldilarida iklimi chul va dashtlarda nisbatan yumshok. Yillik yogin viloyat janubida 400–500 mm, shimolida 250–300 mm. Veketatsiya davri 2010–240 kun. Yillik kuyashli kunlari 2800–3000 soat

Eng yirik daryolari Sangzor Jomin.

Jizzax viloyatidagi tuman 1926 yil 29–sentyabrda tashkil etilgan shimolida viloyatning Forish, Zafarobod, Paxtakor tumanlari. Garbda Gallaorol tumani sharkdan zarbdor, zamin tumanlari Janubida Baxmal tumani Bilan chegaradosh.

Jizzax tumani reliefi pasttekilik, bir va toglardan iborat. Garbida kuytosh va janubida Molguzar tog tizmalari joylashgan.

Iklimi keskin kontinental iyulning urtacha tempraturasi 28–30°, yanvarniki 2 dan 4 gacha. Yiliga urtacha 425 mm yaqin tushadi. ? davri 210–215 kun asosan buz, och buz tuproklar tarkalgan.

Konstruktiv hisoblar qismi

Tashib keltirilgan materialni uzul–kesil yoyib tekislash va uning yuzasiga talab etilgan kiyalik yoki shaklini berish ishlari avtogreydr yoxud greyderlar bilan bajariladi. Bunda greydr bita uzdan 2–3 matra utadi. Kirkish burchagi $45-50^{\circ}$, kovlash burchagi esa $60-90^{\circ}$ olinadi greyder UKM ga nisbatan buylama va kundalang yunalishlarda xarakatlantirish mumkin Ammo greyderni ishlashini ta'minlash uchun uni 250–300 m uzunlikdagi ish maydonlarida buylama yunalishda yurgizgan ma'kul. Avtogreyderning ish unumdorligi quyidagi formula bilan aniqlanadi.

Bu yerda: Q – otval oldidagi kuchuvchi material hajmi m^3 ;

t_s – sike davomiyligi, soat;

K_{gr} – material turiga bog'liq bulgan koefitsiyenti;

K_v – vaktdan foydalanish koefitsiyenti; $K_v = 0,75$

K_t –texnologik koefitsiyenti; $K_t = 0,75$

K_{rv} – material surib kuchirishda bulaklarda ajratilishi xisobga oluvchi koefitsiyent.

KShA ni yoyish uchun avtogreyder D-3-98 ni tanlaymiz atval oldidagi material hajmini aniqlaymiz:

$$Q = 0,75 \cdot h^3 \cdot b \cdot k_n : m^3$$

Bu yerda: h – otval balandligi. m^3

H – otval eni m

K_n – material yoyishdagi yukotish koefitsiyenti, $K_n = 0,85$

t_s – tulik sike vakti, soat

$$N = 0,99 m; v = 3,22 m ; K_n = 0,85$$

$$Q = 0,75 \cdot 0,99^2 \cdot 3,22 \cdot 0,85 = 2 \text{ M}^3$$

$$t_s = t_n + t_{obx} + t_{ner}$$

t_n – materialni kuchirish va tekislashga ketgan vakt, soat

$$t_n = \frac{L_n}{1000 \cdot V_n} = \frac{6,5}{1000 \cdot 5} = 0,0013 \quad \text{soat};$$

L_n – materialni yoyishda surish masofasi, M;

V_n – gruntni yoyishdagi xarakat tezligi km / soat

t_{obx} – orkaga kaytish vakti, soat;

$$t_{obx} = \frac{L_n}{1000 \cdot V_{obx}} = \frac{6,5}{1000 \cdot 10} = 0,00065 \quad \text{soat};$$

V_{obx} – orkaga kaytish tezligi, km / soat

t_{ner} – uzatmalar kutisini yokish va otvalni kutarib tushirish uchun ketgan vakt, soat;

$$t_s = 0,0013 + 0,00065 + 0,005 = 0,00695 \text{ soat};$$

$$K_{rv} = 0,75 ; K_{gr} = 0,80 ; K_v = 0,75 ; K_t = 0,60$$

$$\Pi_{ocp} = \frac{2}{0,00695 \cdot 0,75} \cdot 0,80 \cdot 0,75 \cdot 0,60 = 138 \quad \text{m}^3/\text{soat}$$

$$\Pi_{ocp}^{cm} = 138 \cdot 8 = 1104 \quad \text{m}^3/\text{smena};$$

Kerakli avtogreyderlar soni quyidagicha aniqlanadi;

ta

Avtogreyderning FIK va ish vaktini aniqlaymiz.

K.Sh.A. materiallarini zichlashning barcha boskichlarda katokning tezligi turlicha buladi: birinchi boskichda ular eng kichik tezlikda xarakatlantiriladi (tukilgan materialda baland – pastliklar xar-xil bulmasligi va 4 siljib kolmasligi uchun), ikkinchi va uchunchi boskichlarda tezlik oshiriladi zichlash yengil kataklar bilan boshlanib, ogir kataklar bilan nixoyasiga yetkazilgan.

K.Sh.A. sini zichlash uchun katok tanlanadi. Bunda avval yengil va urta, keyin esa ogir katoklarni tanlab olinadi.

Yengil katok: DU – 72 m = 5 t

Bu yerda: b– zichlanadigan katlam kalinligi, M.

a – oldingi izni koplash kengligi, a = 0,2 – 0,3 M;

L_u – utish uzunligi, $L_{nr} = 10 - 100 \text{ m}$;

– zichlanayotgan katlam kalinligi, M;

K_{zu} – zaxira zichlash koefisiyenti, $K_{zu} = 1,30$

K_v – vaktdan foydalanish koefisiyenti $K_v = 0,75$

K_t – texnologik koefisiyenti, $K_t = 0,75$;

V_u – ishchi tezlik, km / soat

t_n – yon tasmaga utish vaqti, $t_n = 0,005$ soat

n – bir izdan utishlar soni, $n = 5 \cdot 8$ marta

$v = 1,08$ m; $a = 0,25$ m; $L_u = 100$ m; $V_u = 5$ km / soat;

$t_n = 0,005$ soat; $h_k = 0,36$ m; $n = 10$; $K_{zu} = 1,30$; $K_v = 0,75$; $K_t = 0,75$

$P_{K}^{CM} = 8,7 \text{ m}^3/\text{soat} \cdot 8 = 699 \text{ m}^3/\text{smena}$:

Kerakli yengil kataklar soni quyidagicha aniqlanadi:

Kataklarning FIK va ish vaqtini aniqlaymiz

$t = K_f \cdot 8 = 0,87 = 7$ soat

Urta katak: Duparas SS-432 m = 11,9 t

Bu yerda; $v = 1,688$ m; $a = 0,25$ m; $L_u = 100$ m; $V_u = 10$ km / soat;

$t_n = 0,005$ soat; $h_k = 0,36$ m; $n = 10$; $K_{zu} = 1,30$; $K_v = 0,75$; $K_t = 0,75$

m^3/soat ;

$P_{K}^{CM} = 249 \text{ m}^3/\text{soat} \cdot 8 = 1992 \text{ m}^2/\text{smena}$

Kerakli urta kataklar soni quyidagicha aniqlanadi.

Yul tushmasi asosining yukori katlamini kurish.

Smenali ish kulamini yetakchi mashinaning ish unumdorligiga qarab aniqlanadi. Berilgan yil tushamasining konstruksiyasiga kura asosiy yetakchi mashina asfaltayotkizgich xisoblanadi.

Asosning yukori katlamini kurish material turi «korachakiktosh».

Asosning yukori katlamini VOGELE SUPER 2100 markali asfaltayotkizgich tanlanadi. Asfaltayotkizgichning ish unumdorligini quyidagi formula orkali aniqlanadi:

$P = V_i \cdot (v-a) \cdot h_k \cdot K_{zu} \cdot K_{kk} \cdot K_v \cdot K_t \text{ m}^3/\text{soat}$

Bu yerda: V_i – tezlik km/soat

V – katlam eni m

a – 0,05 m (choklar orasini yopish);

K_{zu} – zichlanish koefisiyenti, $K_{zu} = 1,30$

h_k – katlam kalınlıgı, m

K_{kk} – katlam kalınlıgını xisobga oluvchi koefisiyenti, $K_{kk} = 0,85$

K_v – vaktdan foydani koefisiyenti $K_v = 0,75$

K_t – texnologik koefisiyenti, $K_t = 0,75$

Korachakiktosh katlamini yotkizgich uchun VOGELE SUPER 2100 tanlanadi. Bu yerda: $V_i = 500$ km/soat; $v = 4,5$ m; $a = 0,05$ m; $h_k = 0,16$ m; $K_{zu} = 1,30$; $K_{kk} = 0,85$ $K_v = 0,75$; $K_t = 0,75$

$P_{ayo} = 500 \cdot (4,5 - 0,05) \cdot 0,16 \cdot 1,30 \cdot 0,85 \cdot 0,75 \cdot 0,75 = 228$ m³/soat

$P = 221$ m³/soat $\cdot 8 = 1770$ m³/smena;

VOGELE SUPER 2100 yetakchi mashina kolganligi uchun 1 ta olinadi. Bir kunlik ish kulamin uzunligini aniklaymiz.

Asfaltayotkizgichning FIK va ish vaktini aniklaymiz.

$t = K_f \cdot 8 = 0,49 \cdot 8 = 7,92$ soat

Korachakiktoshni tashkil uchun kerak bulgan avtosamosvallar soni kuyidagicha aniklanadi. Buning uchun avval avtosamasvalning ish unumdorligini aniklaymiz.

MAZ 5516

Avtosamosvalning ish unumdorligi kuyidagi formula orkali aniklanadi.

Bu yerda: Q_{ak} – avtosamosvalning yuk kutarish kobiliyati, t;

R – materalning zichligi, t/m³

L – urtacha tashish masofasi, m;

V – xarakat tezligi, km/soat;

t_n – yuklash vakti, soat;

t_r – tukish vakti, soat;

K_v – vaktdan foydalanish koefisiyenti $K_v = 0,75$

K_t – texnologik koefisiyenti $K_t = 0,75$

MAZ 5516

Bu yerda: $Q_{ak} = 16,5$ T; $R = 1,8$ t/m³; $L_{urt} = 36$ km; $V = 45$ km/soat;

$t_n = 0,20$ soat ; $t_r = 0,05$ soat; $K_v = 0,85$; $K_t = 0,75$

$P_{dk}^{CM} = 3,2$ m³/soat $\cdot 8 = 25,9$ m³/smena;

Bir smenda kechak buladigan korachakiktoshlar (soni kuyi) tashish uchun avtosamosvallar soni kuyidagi formula orkali xisoblab topiladi.

Avtosamosvalning FIK va ish vaktini aniklaymiz.

$$t = K_f \cdot 8 = 0,99 \cdot 8 = 7,92 \text{ soat}$$

Kora chakiktoshni zichlash.

Korachakiktoshni katoklar yordamida zichlashadi. Bunda avval yengil va urta keyin esa ogir katoklarni tanlab olinadi.

Yengil katok: DU – 7 · 2 m = 5 t

Bu yerda: $v = 1,08 \text{ m}$; $a = 0,25 \text{ m}$; $L_u = 100 \text{ m}$; $V_i = 5 \text{ km/soat}$; $t_n = 0,005 \text{ soat}$; $h_k = 0,08 \text{ m}$; $n = 5$ $K_{zu} = 1,30$; $K_v = 0,75$; $K_t = 75$

$$P_{K}^{CM} = 38,8 \text{ m}^3/\text{soat} \cdot 8 = 310 \text{ m}^3/\text{smena}$$

Kechakli yengil katoklar soni kuyidagicha aniklanadi.

Katoklarning FIK va ish vaktini aniklaymiz.

$$t = K_f \cdot 8 = 0,95 \cdot 8 = 7,6 \text{ soat}$$

Urta katok: Dynapac CC-432 m = 11,9 T

Bu yerda: $v = 1,68$; $a = 0,25 \text{ m}$; $S_u = 100 \text{ m}$; $V_i = 10 \text{ km/soat}$; $t_n = 0,005 \text{ soat}$; $h_k = 0,08 \text{ m}$; $n = 10$ $K_{zu} = 1,30$; $K_v = 0,75$; $K_t = 75$

$$P_{K}^{CM} = 55,4 \text{ m}^3/\text{soat} \cdot 8 = 443 \text{ m}^3/\text{smena}$$

Kerakli urta katoklar soni kuyidagicha aniklanadi.

Katoklarning FIK va ish vaktini aniklaymiz.

$$t = K_f \cdot 8 = 0,99 \cdot 8 = 7,99 \text{ soat}$$

Ogir katok: Katerpillar RS – 200 V m = 18,1 T.

Bu yerda: $v = 1,73 \text{ m}$; $a = 0,25 \text{ m}$; $L_u = 100 \text{ m}$; $V_i = 15 \text{ km/soat}$; $t_n = 0,005 \text{ soat}$; $h_k = 0,08 \text{ m}$; $n = 15$ $K_{zu} = 1,30$; $K_v = 0,75$; $K_t = 0,75$

$$P_{K}^{CM} = 49,5 \text{ m}^3/\text{soat} \cdot 8 = 396 \text{ m}^3/\text{smena}$$

Kerakli ogir kataklar soni kuyidagicha aniklanadi.

Kataklarning FIK va ish vaktini aniklaymiz.

Kichik donali asfaltabetondan ostki koplamani kurish.

Koplamaning ostk koplamani kurish uchun VOGELE SUPER 2100 markali asfaltayotkizgich tanlanadi. Asfaltayotkizgichning ish unumdorligini kuyidagi formula orkali aniklanadi:

$$P_{ayo} = V_i \cdot (v-a) \cdot h_k \cdot K_{zu} \cdot K_{kk} \cdot K_v \cdot K_t \text{ m}^3/\text{soat}$$

Bu yerda: V_i – tezlik km/soat

V – katlam eni m

a – 0,05 m (choklar orasini yopish);

K_{zu} – zichlanish koefisiyenti, $K_{zu} = 1,30$

h_k – katlam kalinligi, m

K_{kk} – katlam kalinligini xisobga oluvchi koefisiyenti, $K_{kk} = 0,85$

K_v – vaktdan foydani koefisiyenti $K_v = 0,75$

K_t – texnologik koefisiyenti, $K_t = 0,75$

Yirik donali asfaltabetonni

VOGELE SUPER 2100 tanlanadi.

Bu yerda: $V_i = 500$ km/soat; $v = 4$,m; $a = 0,05$ m; $h_k = 0,07$ m; $K_{zu} = 1,30$; $K_{kk} = 0,85$ $K_v = 0,75$; $K_t = 0,75$

$P_{ayo} = 500 \cdot (4 - 0,05) \cdot 0,07 \cdot 1,30 \cdot 0,85 \cdot 0,75 \cdot 0,75 = 86$ m³/soat

$P_{ae}^{c.m} = 86$ m³/soat $\cdot 8 = 688$ m³/smena;

Yetakchi mashina bulganligi uchun 1 ta olinadi.

Bir smenadagi ish kulami uzunligini aniklaymiz.

$S = V \cdot h = 9 \cdot 0,07 = 0,63$ m²

Asfaltayotkizgichning FAK va ish vaktini aniklaymiz.

$K_f = 1$

$t = K_f \cdot 8 = 1 \cdot 8 = 8$ soat

Yirik donali asfaltabetonni tashish uchun avtosamosval MAZ 5516 ish unumdorligini aniklaymiz.

Bu yerda Q_{as} = avtosamosfalning yuk kutarish kobiliyati; t

R – materialning zichligi, t/m³

L – urtacha tashish masofasi, m;

Qurilish texnologiyasi va uni tashkil etish qismi

Asfaltabetonni aralashmasini zichlash jarayoni shundan iboratki, galtak mashina bosganda avval mineral zarralar bir-biriga yaqinlashadi (zichlashadi) va ayni chogda kesilib kolgan xavo sinib chikariladi va butum kayta taksimlanadi. Zichlash davom ettirilganda mineral zarralar uzaro silgiydi va bir oz kayta guruxlanadi, yirikrok zarralar orasidagi bushliklar maydarok zarralar bilan tuladi. Zichlash natijasida asfaltabeton aralashmasining govakligi kamayadi, uning xajmiy massasi ancha ortadi va u zarur zichlik mustaxkamlik xamda suvda, chidamlikda yaxlit koplamga aylanadi.

Odatdagi galtak mashinalar bilan zichlash samaradorligi ularning ogirliigi va turiga, utishlar soniga, zichlanadigan asfaltabeton aralashmasining kalinligi xamda xaroratiga boglik. Bundan tashkari mashinaning galtaklari tekis, sillik va butun (sinmagan, uchlangan) bulishi xam muximdir. Asfaltabeton aralashmasi galtaklarga yopishib kolmasligi uchun ular suv bilan kullab yoki suv xamda kerasin (xamda) aralashmasi yoxid uzort bilan moylab turilmogi lozim. Metall galtakli mashinalar vositasida zichlash ikki boskichda olib boriladi: avval yengil (R_t) gacha galtak mashinalarni 2–4 marta utkazib zichlanadi, bunda aralashmaning mineral zarralari bir-biriga bir oz yaqinlashib zich xolatni egallaydi, keyin esa ogir ($10-1R_t$) galtak mashinalarni 15–18 marta utkazib uzilkesillarni zichlanadi. Asfaltabetonni zichlash uchun kator tanlanadi. Bundan avval yengil va urta, keyin va ogir kataklarni tanlab olinadi.

Asfaltabeton koplamasini zichlash uchun yengil katok: $DU-72 \text{ m} = 5 \text{ T}$ ni tanlaymiz.

Mayda donali asfaltabetonni zichlash besiz ob-xavoda urtacha (7–8 t) ogirlikdagi galtak mashinalar va pnevmatik shinali galtak mashinalar Bilan zichlashga ruxsat etiladi. Zichlash jarayonida

koplamani tekisligi va sifati muntazam ravishda kuzatib turilishi kerak.

Aniklangan nuksonli joylar kayta ishlanish lozim. Nuksonlar aralashmaxolli issik xolatligida tuatilsa, xam mexnat sarflanadi va tayyor bulgan koplamada ta'mirlash ishlari kolmaydi. Asfaltabetonni zichlash uchun katok tanlanadi. Bunda avval yengi va urta keyin esa ogir katoklarni tanlab olinadi.

Yengil katok: DU –72 m = 5 t

$$\Pi_K = \frac{(e - a) \cdot \ell_y \cdot h_K \cdot K_{zy}}{\left(\frac{\ell_y}{1000 \cdot V_n} + t_n \right) \cdot n} \cdot K_B \cdot K_T \quad \text{m}^3/\text{soat};$$

**Hayotiy faoliyat
xavfsizligi va mehnat
muxofazasi qismi**

«Jizzax–Gallarol» yilining 55–60 kmni ta'mirlashda atrof–muxit muxofazasi. Yil xizmati avtomobil yulini ta'mirlash va saklash ishlarini olib borayotganda bu ishlarning yerga, suvga va xavoga salbiy cheklashni ta'sir kilish yili bilan tabiiy muxitni ximoyalash buyicha talablarni muntazam ravishda xisobga olgan xolda amalga oshirish shart yil xizmati kuyidagi ishlarni amalga oshirishi ta'mirlash lozim.

- mavjud manzarali kurinishni saklash va yaxshilash;
- tuprok va usimliklarni ximoya kilish;
- upirilishga moyil joylardagi yulning koyini mustaxkamligini kuchaytirish;
- Yil ta'mirlash ishlari uchun vaktincha ajratib berilgan yerlardan xalk xujaligida foydalanish uchun kulay shartlarni yaratib berish;
- yer ustidagi va yer ostidagi suvlarni yul changidan yonilgi moylovchi materiallar changsizlantiruvchi yaxmalakka karshi va boshka kimyoviy moddalardan ifloslanishidan ximoya kilish.
- atmosferada ajralib chikarilgan chang va karzlardan xavoni ifloslanishini oldini olish, xamda shovkundan va tebranishdan ximoya kilish tadbirlarini amalga oshirish.

Yul tashkilotlari «Avtomobil yullarini kurish, ta'mirlash va saklash paytida tabiiy muxitni ximoyalash buyicha yiriknoma» (VSN 8–89) da bayon kilingan tavsiya nomalarga, xamda amaldagi konun xujatlarida va kursatma me'yoriy kuzda tutilgan talablarga katiy rioya kilishlari, lozim tabiiy muxitni kuriklash buyicha belgilangan koida va talablarga rioya kilinishi tabiiy zaxira manbalardan okilona foydalanish yuzasidan javobgarlik avtomobil yullarini va yul inshootlarini ta'mirlash va saklash ishlariga raxbarlik kiliyotgan shaxslarning zimmalariga yuklatiladi.

Avtomobil yullarini kayta kurish yuli Bilan ta'mirlash va ta'mirlash buyicha ishlarni rejalashtirish, loyixa-smeta xujjatlarini tuzi shva ishlarni amalga oshirish paytida eng kam yer maydonlarini egallash va tabiiy zaxiralardan eng kam yer maydonlarini egallash va tabiiy zaxiralardan eng kam mikdordan foydalanish, yerning unumdor katlamini saklab kolish, yerning ustki kismining suv xavzalarini va atmozferaning ifloslanishini oldini olish xamda salbiy geo va gidrogeologik xodisalar yuzaga kelishi extimolining tabiiy chuzaligiga putur yetkazish va xayvonlarning, kushlarning, usimliklarning bevosita yok kilinishiga yoki ularning yashash sharoitlarini yamonlashishga olib keluvchi xatti xarakatlarning oldini olish yuzalardan tadbirlar utkazilish kuzda tutilishi lozim.

Yer tuzuvchi maxalliy idoralar tomonidan berilgan yerning chegaralari (emas, dalaning uzida) urnatilib, bu yerda foydalanish xukukini beradigan xujjat berilmaguncha kadar olingan yerda ishlarni olib borishiga kirishish yoki undan boshka maksadi. Yerdan foydalanish buyicha belgilangan koidalarga rioya kilish kishlok xujaligi vazirligining yer tuzish (yerdan foydalanish ishlarni tartibga solish) xizmatining zimmasiga yuklangan.

Rejadagi egrilik chizigining radiusini oshirish yulining buylama kiyaliklarini pasaytirish ishlarni manzaraning uygunligiga putur yetmaydigan, tuprokning eroziyalanishiga olib kelmaydigan jarliklarning katalashishiga sabab bulmaydigan yul yonidagi mintakada suv kochirish tizimini uzgartirmaydigan va yer xakidagi konunlarning ta'mirlash va saklash ishlariga raxbarlik kilayotgan shaxslarning zimmalariga yuklatiladi.

Avtomobil yullarini kayta kurish yuli Bilan ta'mirlash va ta'mirlash buyicha ishlarni rejalashtirish, loyxa sement xujjatlarini tuzi shva ishlarni amalga oshirish paytida eng kam yer maydonlarini egallash va tabiiy zaxiralardan eng kam mikdordan foydalanish, yerning unumdor katlamini sozlab kolish, yerning ustki kismining suv xavzalarining va atmosferaning ifloslanishini oldini olish xamda salbiy geologiya, gidrogeologik xodisalar yuzaga kelishi extimolini

tabiiy tuzalishga putur yetkazish va xayvonlarning, kushlarning, usimliklarning bevosita kilishiga nobud bʻolib yomonlashishiga olib keluvchi xatti xarakatlarning oldini olish yuzasidan tadbirkorlar utkazilishi kuzda tutilishi lozim.

Talablarga katiy rioya kilingan xolda amalga oshirilish lozim. Avtomobil yullarini ta'mirlashva norud materiallarni kazish paytida, tuprok katlamlariga, yerdan foydalanuvchilar tomonidan shikast yetkazmaslik takdirda yerni rekultivatsiya kilish, mazkur yerdan foydalanuvchilarning uz xisobidan amalga oshirilib, buning uchun kilinadigan sarf xarajatlarni katoriga kiradi. Foydali kazilmalar va torf kazib olish, geolorozvetka, kurili shva boshka ishlarni bajarish paytida unumdorlik xususiyatlari yukotilgan yerlarni rekultivatsiya kilish, xakidagi asosiy koidalarning talablariga kura avtomobil yullarini kayta kurish yuli Bilan ta'mirlash amalga oshirilayotgan davrdan boshlanib ta'mirlash ishlari.

Koplama va asoslarni kurishida tosh va boglovchi materiallar sifatini, korishma va kora chakik toshni tayorlash jarayoni, xamda ularning sifatini.nazorat etish zarur.

Asos va koplamlar kurish uchun ishlatiladigan materiallarning sifati,tegishli davlat standartlari talablarida kusullar Bilan aniklanadi. Tosh materiallarining sifatini,ularning zaralari tarkibi, ulardagi changsimon, gil va loysimon zaralari borligi, boglovchining sifati buyicha (ignani botish chukuligini, kovushkokligi va boshkalar) baxolanadi. Kuyish uchun tayyorlangan boglovchilarning ishchi xarorati, boglovchilarning tosh materiallari bilan yopishishi tekshiriladi.

Kurilishga keltirilayotgan shagalning sifatini tekshirish uchun amaldagi standart talablariga rioya kilingan xolda sinov uchun namuna olinadi.

Tugri zaxiralarning uzidan olinayotgan tosh materiallardan sinov uchun namunalarning, zaxiraning uzidan yoki ulavr junatilayotgan omborlardan yulda aralashtirilganda yulning uzidan olinadi.

Asfalt Bilan korishmalarini tayyorlash jarayonida quyidagilar nazorat kilinadi:

- material sifati
- mineral materallarning va bitumlarni me'yorlash sifati
- asfaltabeton korishmasini va bitumlarini isitish tarkibi.
- mineral materiallarning bitum Bilan kushib aralashtirish vakti.
- tayyor asfaltabeton korishmasining xarorati.
- uyning sifatining urnatilgan tarkib va standart talblariga javob berishi kerak.

Tayyor asfaltabeton koplamlar quyidagi talablarga javob berishi kerak:

- koplama tekis bulishi kerak.
- koplamlar yuzasi bir jinsli teks kurinishli, bulshligsiz va bushliklarsiz, ulanish choklari bilinmas, tekis va chetlari tugri bulishi, koplamaning kengligi loyixadagi kursatgichdan + 10 sm dan kup fark kilmasligi kerak, kalinligi oddiy mashinalar kullanilganda + 5 % dan sung fark kilmasligi kerak.
- koplamlarning katlamlari bir–biri bilan va asos bilan yaxshi yopishgan lozim bulishi kerak, namunalar olinganda, xar bir Katlam Bilan mustaxkam yopishgan bulish kerak.

Asfaltbeton korishmasi uchun ishlatiladigan materiallar sifati mavjud usullarda va standartlar Bilan tekshiriladi. Unda chakik to shva shagal maydalanish barobarida yoyilish va sovuka chidamli talablariga javob berish kerak.

Kurilishda texnika xavfsizligi kata axamiyat berish kerak buladi, chunki va inson xayoti ban boglik kurilishda ish boshlanishdan oldin texnika xavfsizligi buyicha enstruktaj utilishi kerak.

- duigatel batamom uchmaguncha buldozer otvale oldida odam bulmasligi kerak;
- tuxtash vaktida otval yerga tushirilgan bulishi kerak;
- 30 % dan ortik kiyaliklarda gruntni surmasligi kerak;

- kiyalikka gruntni surayotganda otvalni kiyalik koshidan utkazlik kerak;
- otval gruntga bulgan yoki–yerga kalgan xolatda buldozerga burish mumkin emas.
- otval tushirilgan xolatda buldozerni orkaga yurgizish mumkin emas.
- yongir yogayotganda loyli gruntlarga ishlash mumkin emas;
- buldozerning osma uskunalarini utkazish va yechib olish fakat bosh muxandis yordamida bajarish kerak.

Ekskavator bilan ishlaganda.

- yekskavatorlarning Kuchma tayanchlari gorizontal tekislikka mustaxkam urnatilmaguncha grunt kazish ishlarini boshlash ta’kidlanadi;
- ekskavatorlarning uki (ompela) va chumichi tagida, ekskavator va transport vositalari orasida, kavlanayotgan joyda va ish olib borilayotgan joyning 15 m gacha bulgan masofasida odam bulmasligi kerak;
- ishlash vaktida transfort vositalarini shunday joylashtirish kerakki; ekskavatorlarning chumichi mashinaning kabinasi ustidan emas balki mashinaning orkasida yoki yonidan utish kerak;
- ekskavatorning chumichi tuldirilgan xolatda yurishi mumkin emas;

Avtogreyder bilan ishlaganda

- avtogreyder daraxtlar, daraxt tunkalari va katta toshlar bor joyda ishlashi mumkin emas.

- gruntni tekislashda avtogreydning tashki gildiraklari bilan yul poyi cheti orasida eng kamida 1 m masofa boʻlishi kerak;
- avtogreyder baland kutarmalarga chikish uchun maxsus chikish va tushish joylari kilinishi kerak.

Katak bilan ishlaganda.

- xaydovchilik mashinani ishga tushirganligi xakida ogoxlantiruvchi signal burishi kerak;
- katok kutarmada ishlayotganda kutarmaning kuchiga borish mumkin emas;
- katokni kiyalikka tuxtatib kuyish mumkin emas;
- zichlash jarayonida bir nechta katorlar ishlayotgan bulsa oralik masofani saklash lozim.

Avtosamosval bilan ishlaganda

- xaydovchilik guvoxnomasiga ega bulmagan shaxslar avtosamasvalni boshkarish mumkin emas;
- yuk ortilgan xolatga, belgilangan tezlikdan ortik tezlikda xarakatlanmaslik kerak;

Asfaltayotkizgich bilan ishlaganda.

- Asfaltayotkizgich daraxtlar, daraxt tunkalari va katta toshlar bor joyda ishlash mumkin emas;
- xaydovchi mashinani ishga tashirganligi xakida ogoxlantiruvchi signal birinchi kerak;
- yomgir yogayotganda asfaltabetonda ishlash mumkin emas;
- dvigatel batamom uchmagancha asfaltayotkizich oldida odam bulmasligi kerak.

Xulosa

Xulosa

Men malakaviy ishimni Payariq viloyatidagi «Jizzax–GaMaorol» II-toifali avtomobil yulining 55–60 km bulagini loyixalash, yul tushamasini kurish, texnologik jarayonlarini ishlab chikish va uni tashkil kilish.

Men bu kursini ishlarini tashkil kilishda Sh.N.K. talabalariga rioya kilgan xamda kurish ishlarini tashkil kildim.

Kurilish jarayonida ishlarida kerakli bulgan barcha shart-sharoitlarni urganib, kurilish ishlarida yaxshi ishtirok etgan kuruvchilarni ragbatlantirib kurilish ishlarini uz vaktida bajardim.

Men kurgan yul xalkaro jamiyatdagi yul bulganligi uchun bu yilga eng sifatli kurilish materiallarini ishlatdim.

Bu yulimiz chetel yullari bilan bimalol bellashaoladigan jaxon gost talablariga javob bera oladigan yul buldi deb bimalol ayta olaman.

Men bunda keyin kam yurtimizda kuruladigan yul kurilish ishlarida ishtirok etib uz bilimim va kunikmalarimni ishga solib. Yurtimiz uchun kerak bulgan yullarni dunyo yullari bilan bimalol rakobatlashadigan yullarni kurilishda.

Men bu bitiruv Malakaviy ishimni institutda olgan bilimlarim va Vitiruv oldi amaliyotda kurgan bilganlarim asosida va ishga biriktirilgan ukituvchilar bilan birgalikda tayyorlandim.

Foydalanilgan adabiyotlar

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Uzbekiston Respublikasi bizning dmokratik rivojlanish va fukarolik jamiyati shakllantirish yulidagi siljishimizning mukammal poydevori.
Prezident Islom Abduganiyevich Karimovning Uzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 17–yilligiga bagishlangan.
2. Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 22.04.2009 yil № 1103 2009–2011 yilda Uzbek milliy avtomagistrali rekonstruksiya kili shva mukammallashtirish chora–tadbirlari xakidagi farmoyishi.
3. Uzbekiston Respublikasi Prezidentining 2012 yil № 1446 2011–2015 yillarda transport va komunikatsion kurilishning infrastrukturasini tezlashtirish xakidagi farmoni
4. Uzbekiston Vazirlar Maxkamasining majlisi tugrisidagi axborot «Xalk suzi» gazetasi 21.01.2012
5. ShNK 3.06.03–08 «Avtomobil yullari» Toshkent 2008 y

6. Z.X. Saidov, G.I. Amirov, X.Z. Gilolova «Avtomobil yullari, materiallari koplamlari saklash va ta'mirlash» Toshkent 2010 y
7. Sh.A. Axmedov, B.D. Salimova yul tushamalarini kurish buyicha kurs loyixalari va malakaviy bitiruv ishini bajarish uchun uslubiy kulanma.
8. Prezident asarlari «Uzbekiston XXI-asr» Toshkent 2009 y
9. Avtomobil yullari tugrisidagi Uzbekiston Respublikasining konuni 2007 yil 2-oktyabr.
10. Axmedova Sh va Salimova B yul tashamasini evrish bulimii buyicha kurs va malakaviy bitiruv ishini mustakil bajarish uchun uslubiy kulanma Toshkent 2009 y
11. Avtomobil yullarini loyixalashda jarayonida atrof muxitni muxofaza kilish K.M.K. 2.01.03.-98 Toshkent 2009 y.